

§ 36

Asianro 2383/10.03.00.02/2016

Päätös maa-aineslupahakemuksesta / Lemminkäinen Infra Oy / Lohilahti, Tölpäkkö (279-443-5-3)

Ympäristöjohtaja Tanja Leppänen
Ympäristö- ja rakennusvalvontapalvelujen tukipalvelut

Lemminkäinen Infra Oy on 22.3.2016 jättänyt maa-aineslain mukaisen lupahakemuksen hiekan ja soran ottamiseksi tilalta Tölpäkkö (279-443-5-3). Lupaa haetaan 7,9 hehtaarin alueelle, otettavan aineksen ollessa yhteensä 530 000 m³. Samalla haetaan lupaa toiminnan aloittamiseen ennen päätöksen lainvoimaisuutta.

Esitys on, että lupaa ei myönnetä.

Hakija	Lemminkäinen Infra Oy PL 169 00181 Helsinki
Asian vireilletulo	Lupahakemus on jätetty ympäristö- ja rakennuslautakunnalle 22.3.2016.
Hakemuksen sisältö	Lemminkäinen Infra Oy hakee maa-aineslain mukaista lupaa soran ja hiekan ottamiseksi tilalta Tölpäkkö (279-443-5-3). Alueelta ei ole otettu aiemmin maa-aineksia. Lupaa haetaan 7,9 hehtaarin alueelle kymmeneksi vuodeksi ja haettu ottamismäärä on yhteensä 530 000 m ³ , alimman ottotason ollessa +89,50 (N2000). Hakemuksen mukaan alueen jälkihoitotyönä ottorintaukset luiskataan ja muotoillaan maisemaan sopiviksi. Kasvillisuus ennallistetaan tarvittaessa siementämällä. Puusto alueelle uudistetaan istutuksin, taimia istutetaan vähintään 2500 kpl/ha.

Alueen kaavoitustilanne, maankäyttö ja ympäristövaikutuksille herkäät kohteet

Aiottu ottamisalue on Riistaveden oikeusvaikutteisen yleiskaavan (YK 1993:4, vahvistettu 29.11.1994) mukaista MU-aluetta (maa- ja metsätalousalue, jolla on ympäristöarvoja ja ulkoilukäyttöä) sekä Kuopion seudun oikeusvaikutteisessa maakuntakaavassa (vahvistettu 3.7.2008) MY-aluetta (Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja). Suunnittelumääräys: Alueen maankäyttöä suunniteltaessa on maa- ja metsätalouden ohella erityisesti otettava huomioon alueen luonnonolosuhteet ja maisema. Maakuntakaavassa on myös merkintä ge, ”Arvokas harju- tai kallioalue”. Suunnittelumääräys: Alueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee erityisesti ottaa huomioon alueen maisemalliset arvot ja harju-/kalliomuodostuman luonteenomaiset piirteet, ympäröivä vesi- tai kulttuurimaisema sekä pohjaveden suojeleminen.

Pohjavesialue on merkitty molempiin kaavoihin merkinnällä pv (yhdyskunnan kannalta tärkeä pohjavesialue).

Aiottu toiminta sijoittuu vedenhankinnan kannalta tärkeälle pohjavesialueelle (Laatanlampi, 0829701). Laatanlammen pohjavesialueelle on laadittu pohjavesialueen suojelusuunnitelma vuonna 1990 ja suunnitelmaa on tarkennettu kaupunginhallituksen 11.1.2016 hyväksymällä suunnitelmalla. Suojelusuunnitelman mukaan Laatanlammen pohjavesialueelle ei tule avata uusia maa-ainesten ottoalueita, jotka sijoittuvat voimassa olevan yleiskaavan mukaisten maa-ainesten ottoon varattujen alueiden ulkopuolelle.

Vedenottamo sijaitsee lähimmillään noin 400 metrin etäisyydellä suunnitelman mukaisesta ottamisalueen rajasta. Pohjaveden päävirtaussuunta alueella on suunnitellulta ottoalueelta vedenottamolle päin.

Lähin luonnonsuojelualue, Riistaveden Lintujärvet 1 (YSA 201768) sijaitsee suunnitellulta ottamisalueelta noin 2,4 km kaakkoon. Lisäksi välittömästi ottamisalueen pohjoispuolella on yleiskaavan mukainen, toteuttamaton suojelualuevaraus (SL-1).

Lähin yksittäinen asuinrakennus sijaitsee alueen länsipuolella noin 700 metrin etäisyydellä ja lähin yksittäinen vapaa-ajan asunto alueen pohjoispuolella noin 500 metrin etäisyydellä.

Asian käsittely

Naapurien kuuleminen

Hakemuksesta on kuulutettu Valtuusto-virastotalon ilmoitustaululla sekä Kuopion kaupungin nettisivuilla 25.4.-26.5.2016. Lisäksi asian vireilläolosta on tiedotettu naapureita 14.4.2016 päivätyllä kirjeellä sekä Kuopion Kaupunkilehdessä 23.4.2016.

Hakemuksen johdosta jätettiin yksi muistutus. AA:n 24.5.2016 päivätyssä muistutuksessa todetaan seuraavaa: Vastustan maa-ainesten ottoa, koska Riistaveden vedenottamo sijaitsee lähellä ja koska alue kuuluu pohjavesivyöhykkeeseen. Veden hyvälaatuisuuden säilymisen lisäksi lienee myös maisemallisilla arvoilla merkitystä Riistaveden taajaman tuntumassa.

Pyydetty lausunnot

Pohjois-Savon ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat –vastuualue on antanut 31.5.2016 päivätyyn lausunnon, jossa todetaan seuraavasti:

20.04.2017

36 §

Alueen maankäytön suunnittelutilanne sekä suojellulliset arvot

Pohjois-Savon maakuntakaavassa alue on osoitettu kuuluvan Laatanlammen 1- luokan pohjavesialueelle sekä MY -alueelle. Kaavaselostuksen mukaan MY-alueella tarkoitetaan aluetta, jolla maa-ainesten otosta ilmeisesti aina aiheutuisi maa-ainelain 3 § vastaisia seurauksia. Alueella on voimassa Itä-Riistavesi- Melalahti yleiskaava, jonka m- ja MU -alueelle toiminta sijoittuu. Alueella ei ole asemakaavaa. Toiminta alueen pohjoispuolella on yleiskaavan suojeluvaraus. POSKI-projektissa toiminta alue on määritetty harjuluontoluokituksen alueelle Kanahauto-Vaaru, hiekka- ja sora- ja soramuodostuma, jolla on erityisiä maisema- ja luonnonarvoja. POSKI-projektissa tehty luokitus maa-ainelain 3 §:n kannalta tarkoittaa: Ei maa-ainesten ottoa; Hyvin merkittäviä tai merkittäviä luonto- ja maisematekijöitä, pohjavedenotto, suuri tai kohdalainen vahingollisten muutosten mahdollisuus. Lisäksi projektissa on arvioitu alueen olevan maakunnallisesti arvokas ja maa-ainesten ottoon soveltumaton. Toiminta alueen luoteisrajasta on lähimmälle Melalahden vedenottamon kaivolle matkaa noin 400 metriä. 2016 hyväksytyssä Kuopion kaupungin pohjavesialueiden suojelusuunnitelmassa todetaan toimenpide-ehdotuksena/toimintasuosituksena seuraavaa: Laatanlammen pohjavesialueella voimassa olevan yleiskaavan mukaisten maa-ainesten ottoon varattujen alueiden ulkopuolelle ei tule avata uusia ottoalueita.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen kannanotto

Pohjois-Savon ELY-keskuksen katsoo, että maakuntakaavan MY-alueen määräykset, POSKI-projektin harjuluontoluokitus ja arvio luonnonarvoista sekä pohjavesialueiden suojelusuunnitelman suositukset on otettava lupaharkinnassa huomioon. Mikäli lupa edellisistä asiakohdista huolimatta myönnetään, on seuraavat asiat otettava lupamääräyksissä ja toiminnassa huomioon.

Maa-ainesten ottaminen pohjavesialueella edellyttää, että alueelle laaditaan pohjaveden pinnankorkeuden ja laadun tarkkailuohjelma. Alueella ei ole pohjaveden virtauksen alapuolella öljyisten näytteiden ottoon soveltuvaa pohjaveden havaintoputkea, joten sellainen tulee asentaa ennen toiminnan aloittamista alueen luoteispuolelle mahdollisimman lähelle ottoaluetta. Pohjaveden laatu näyte on otettava ennen toiminnan aloittamista, säännöllisesti toiminnan aikana (kerran vuodessa, mikäli ottotoimintaa on vuoden aikana ollut) sekä toiminnan loputtua. Pohjaveden pinnankorkeutta on seurattava 2 kertaa vuodessa. Pohjaveden pinnantarkkailua on tehtävä uuden asennettavan putken lisäksi havaintoputkista TIE2, TIE3, P16/13 ja PV34/14275 (Avoin tietopalvelu).

Maa-ainesten ottotoiminnan vaikutuksia on seurattava pohjavedestä seuraavien laatuparametrein: väri, sameus, happi, pH, sähkönjohtavuus, hiilidioksidi, kovuus, CODMn tai TOC, nitraattityppi, kloridi, sulfaatti, rauta, mangaani, öljyhiilivedyt (öljyhiilivetyjakeet C10-40 ja bensiinijakeet C5-10).

20.04.2017

Toimintaan tarvittavista laitteistosta ja kalustoista mahdollisesti aiheutuvat vuodot maaperään on estettävä jo ennalta asianmukaisilla suojauksilla ja muilla varatoimenpiteillä. Nestemäisten polttoaineiden, voiteluaineiden ja muiden pohjavedelle vaaraa aiheuttavien aineiden varastointialueet sekä kuljetus- ja maansiirtokaluston paikoitus ja polttonesteiden jakelupaikka on sijoitettava tukitoiminta-alueelle. Tukitoiminta-alue on ensisijaisesti sijoitettava pohjavesialueen ulkopuolelle. Mikäli tukitoiminta-alue sijoitetaan pohjavesialueelle, on alueella oltava riittävä 4 metrin suojakerros pohjaveteen. Tukitoiminta-alue on varustettava vettä heikosti läpäisevällä pinnoitteella tai suojakalvolla. Mikäli alueella säilytetään öljytuotteita, on säiliöiden oltava kaksoisvaipallisia tai ne on sijoitettava niiden tilavuutta vastaavaan katoksella varustettuun suoja-altaaseen. Polttonesteiden jakelulaitteistossa on oltava järjestelmä ylitäytön estämiseksi.

Tukitoiminta-alueen lisäksi myös motorisoitujen seulojen ja muiden pohjavedelle haitallisia aineita sisältävien laitteistojen alla oleva maaperä on suojattava.

Laitteiden ja ajoneuvojen huolto on tehtävä pohjavesialueen ulkopuolella. Mikäli huolto joudutaan tekemään pohjavesialueella, on huoltoalueelle varattava imeytysmattoja tai vastaavia alustoja, joilla voidaan estää vuotojen pääsy maaperään ja pohjaveteen.

Toiminta tulee toteuttaa niin, että mahdollisimman pieni alue ottoalueesta on paljastettuna ja toiminnassa. Jälkihoitotoimenpiteet on tehtävä heti ottotoiminnan niin salliessa. Jälkihoitotoimenpiteenä on muodostettava kunnollinen kasvualusta ja puusto palautettava siementämällä ja istuttamalla.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri –vastuualue on antanut 13.5.2016 päivätyn lausunnon, jossa todetaan seuraavasti:

Kuopion kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunnassa on vireillä Lemminkäinen Infra Oy:n lupahakemus maa-ainesten ottamiseen Kuopion Riistavedellä, Lohilahden kylällä, tilalla Tölpäkkö (297-443-5-3). Lupaa soran ja hiekan ottamiseen haetaan 7,9 hehtaarin alueelle 530 000 kiinto-m³ otta mi-seksi 10 vuodeksi. Aluetta ei ole avattu ja se on metsätalouskäytössä.

Ottoalue sijaitsee valtatie 9 pohjoispuolella, n. 2 km Riistaveden taaja masta itään. Alueelle kuljetaan valtatieltä 9 olemassa olevasta liittymästä, joka palvelee nykyisin maa- ja metsätaloutta ja vedenottamoita. Liittymä sijaitsee ottoalueen länsipuolella, tieosoitteessa 9/332/1432 vasemmalla. Valtatiehen jätetään 50 metrin suojaetäisyys.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue ei näe naapurina estettä maa-aineksenottoon. Liittymä sijaitsee näkemiltään hyvällä paikalla ja 50 metrin suojaetäisyys on huomioitu. Toisaalta liittymä sijaitsee suoralla, joka on otollinen ohituspaikka.

Liittymän käyttö maa-aineksenajoon vaatii liittymän käyttötarkoituksen muutosluban, jossa määritellään tarpeelliset parantamistoimenpiteet ja mahdollisten varoitusmerkkien tarve. Hakija onkin sitoutunut vastaamaan tieyhteyden vahvistamisesta ja kunnossapidosta tarpeellisilta osilta. Valtatie liittymäalue tulee myös pitää puhtaana maa-aineksesta, jota mahdollisesti kulkeutuu ajoneuvoissa ottoalueelta ajoradalle tai tippuu kuormista.

20.04.2017

Liittymän käyttötarkoituksen muutoslupahakemus tulee toimittaa Pirkan maan ELY-keskukseen joko sähköpostilla kirjaamo.pirkanmaa@ely-keskus.fi tai postitse osoitteeseen Pirkanmaan ELV-keskus, Kirjaamo, PL 297, 33101 Tampere.

Kuopion Vesi Liikelaitos on antanut seuraavan 9.6.2016 päivätyn lausunnon:

Laatanlammen pohjavesialueella, Rissalanlammen rannalla, sijaitsee Kuopion Vesi Liikelaitoksen (myöhemmin Kuopion Vesi), Melalahden vedenottamo, josta saavat vetensä Melalahden taajaman asukkaat ja yritykset sekä ympäristön vesiosuuskunnat. Hakemuksen mukainen ottoalue on tällä hetkellä luonnontilainen ja alue sijoittuu lähimmillään vedenottamosta noin 400 metrin etäisyydelle. Pohjaveden päävirtaussuunta alueella on suunnitellulta ottoalueelta vedenottamolle päin.

Melalahden vedenottamo on alueellisesti erittäin tärkeä, sillä alueella ei ole tällä hetkellä toiminnassa olevaa varavedenottamoita eikä myöskään varavesijohtoyhteyttä. Nykyisen vedenottamon molemmat kaivot myös sijoittuvat hyvin lähekkäin ja tällä hetkellä vain toinen kaivo on käytössä, koska toisen kaivon rauta- ja mangaanipitoisuus on korkea.

Kuopion Veden näkemyksen mukaan hakemuksen mukaista maa-ainesten ottolupaa ei tule myöntää. Ottotoiminnasta ko. alueella voi aiheutua merkittävä riski Melalahden taajaman ja ympäröivien vesiosuuskuntien vedenhankinnan turvallisuudelle sekä pohjaveden laadun tai antoisuuden vaarantumista Laatanlammen vedenhankinnan kannalta tärkeällä pohjavesialueella.

Maa-ainesten ottotoiminnan sijoittaminen ko. alueelle on alueen oikeusvaikutteisten kaavojen vastaista, sillä molemmissa kaavoissa on pohjaveden erityinen suojelutarve huomioon ottaen nimenomaisesti osoitettu erillismerkinnällä maa-ainesten ottoon soveltuvat alueet. Lisäksi maakunta-kaavassa on erikseen todettu, että ko. alueella on maa-ainelain 3 §:n mukaisia arvoja. Laatanlammen pohjavesialueen luonnontilaiset osat ovat vedenhankintamerkityksensä lisäksi myös maisemallisesti erittäin arvokkaita, sillä pohjavesialue on osa Siilinjärvi-Riistavesi -suuntaista pitkäikäisharjumuodostumaa, joka on ainoa lajissaan Kuopiossa.

Jos lupaviranomainen kuitenkin katsoo, että edellytykset hakemuksen mukaisen maa-ainesten ottoluvan myöntämiseen ovat olemassa, tulee hakijalta edellyttää maa-ainelain 3 §:n mukaisesti vesilain mukaisen luvan hakemista ennen luvan myöntämistä. Lupaa maa-ainesten ottoon ennen lupapäätöksen lainvoimaa ei tule myöntää.

Kuopion Strateginen maankäytön suunnittelu (yleiskaavoitus) on antanut seuraavan 9.6.2016 päivätyn lausunnon:

Alue, johon ottihakemus kohdistuu on Kuopion Riistaveden vuonna 1994 vahvistetussa yleiskaavassa MU-alueita, "maa- ja metsätalousaluetta, jolla on ympäristöarvoja ja ulkoilukäyttöä". Lisäksi alueeseen kohdistuu alueen osaa koskeva maankäyttömääräys. Kaavamääräyksen mukaan kyseessä on "Alueen osa, joka MRL 41 §:n mukaan tulee säilyttää rakentamattomana siten, että uudet rakennuspaikat ja muu kuin maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen tilakohtaisesti sijoitetaan tilan muille osille tarvittaessa taaja asutusta muodostamalla." Alueen osalla on voimassa myös yleiskaavamääräys 117. Sen mukaan alueella on voimassa MRL:n 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus.

20.04.2017

Maa-ainesten laajamittaiseen ja kaupalliseen ottoon on yleiskaavassa osoitettu MU alueeseen sisältyvänä osa-alueena aiotusta ottoalueesta noin 600 metriä itään merkinnällä eo; maa-ainesten ottoalue. Kaavamääräyksen mukaan kyseessä on " Alueen osa, jolla voidaan sallia maa-ainesten ottaminen. Myönnettäessä lupa maa-ainesten ottamiselle tulee katsoa, että aluetta voidaan ottamisen päätyttyä käyttää yleiskaavassa osoitettuun tarkoitukseen". Alueelta on otettu maa-aineksia kymmenien vuosien ajan ja vanhat ottoalueet on asianmukaisesti maisemoitu. Yleiskaavan mukaisesta ottoalueen pinta-alasta noin 40 % on jo käytössä, länsi- ja keskiosa ovat avaamatta.

Aiottu maa-ainesten otto sijoittuu loivasti etelään viettävään rinteeseen siten että korkeusero ylimmän ja alimman reunan välillä on noin 7 metriä, ottoalueen leveys 220-270 metriä ja maksimipituus 380 m. Ottosuunnitelman mukaan maanpinta laskee ottamisen jälkeen noin 5-10 metriä reunojen luiskia lukuun ottamatta tasoon 89,50. Viereisen tilan suuntaan itäänpäin korkeuseroa on 8- 12 metriä.

Aiotun uuden maa-ainesten ottoalueen avaaminen hakemuksen mukaiseen paikkaan ei ole yleiskaavan eikä voimassaolevan maakuntakaavan mukaista. Lupaa maa-ainesten otolle ei voida myöntää ilman alueelle myönnettyä poikkeamislupaa tai suunnittelutarveratkaisua.

Hakijan vastine

Hakija on antanut seuraavan 21.7.2016 päivätyn vastineen: Lemminkäinen Infra Oy:n (hakija) maa-aineslupahakemuksesta jätettiin yhteensä yksi muistutus ja neljä lausuntoa. Hakija vastaa lausuntoihin ja muistutuksiin yksityiskohtaisemmin alla.

1.1 Pohjois-Savon ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueen lausunto

Hakija yhtyy ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueen esittämään lausuntoon. Hakija tekee liittymän käyttötarkoituksen muutoslupahakemuksen Pirkanmaan ELY-keskukselle.

1.2 Pohjois-Savon ELY-keskuksen Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen lausunto

Hakija laatii alueelle pohjaveden tarkkailuohjelman ja käyttää tarkkailussaan ELY-keskuksen lausunnossaan ehdottamia laatuparametreja. Ottoalueen luoteispuolelle asennetaan uusi pohjaveden havaintoputki ja lisäksi seurataan lausunnossa mainittuja TIE2, TIE3, P16/13 ja PV34/14275.

20.04.2017

Hakija sijoittaa tukitoiminta-alueen ottoalueen ulkopuolelle nykyisen maanpinnan tasolle noin +96... 97, jolloin suojakerrospaksuudeksi pohjaveden pintaan jää noin 11 metriä. Pohjaveden ottamalle tukitoiminta-alueelta jää minimissään noin 650 metriä. Tukitoiminta-alue tiivistetään ja maaperän päälle asetetaan suojakalvo. Suojakalvon pinnalle levitetään 30 cm:n maakerros. Polttonesteiden käsittelyssä noudatetaan huolellisuutta. Säiliöt ovat kaksi-kuorirakenteisia tai kiinteästi valuma-altaallisia. Polttonesteiden jakelulaitteistot ovat lukittuja ja varustettu ylitäytön estimillä. Alueella säilytetään imeytysmateriaalia ja pressu, johon pilaantuneet maa-ainekset voidaan vahinkotapauksissa siirtää.

Ottamistoiminta suunnitellaan siten, että mahdollisimman pieni pinta-ala alueesta on avattuna samanaikaisesti.

1.3 Kuopion Vesi Liikelaitoksen lausunto

Hakija huomauttaa, että pohjaveden tilaa tullaan seuraamaan alueelle tehtävän pohjaveden tarkkailusuunnitelman mukaisesti, joka hyväksytetään valvovalla viranomaisella. Alueen lounaispuolelle asennetaan uusi pohjavesiputki. Uudesta pohjavesiputkesta otetaan laatu näyte jo ennen toiminnan aloittamista.

Lisäksi hakija toteaa, että Laatanlammen pohjavesialueelle on laadittu yksityiskohtainen toiminnan valmiussuunnitelma ottamissuunnitelman yhteyteen, jossa käydään läpi toimenpiteet alueella työskenneltäessä. Valmiussuunnitelmalla omalta osaltaan varmistetaan pohjaveden puhtauden turvaaminen.

Hakijan käsityksen mukaan ottamistoiminnasta ei aiheudu maa-aineslain 3 §:n mukaista sellaista pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantumista, mikä ei olisi maa-aineslupan lupamääräyksen ja tarkkailusuunnitelmalla hallittavissa, eikä näe näin ollen perusteita vesilain mukaisen luvan hakemiseen.

1.4 Kuopion kaupungin strategisen maankäytön suunnittelun lausunto

Alueelle on vireillä maa-aineslain (555/1981) mukainen lupa, eikä hakijan käsityksen mukaan alueelle tarvitse hakea poikkeamislupaa tai suunnittelutarveratkaisua. Lupahakemus käsitellään maa-aineslain mukaisessa lupaharkinnassa. MRL:n 128 §:n mukaista toimenpiderajoitusta ei sovelleta sellaiseen maa-ainesten ottamiseen, johon tarvitaan maa-aineslaissa tarkoitettu lupa.

1.5 AA:n muistutus

Hakija viittaa pohjaveden osalta vastineessa kohdassa 1.3 esitettyyn.

Toiminnalla ei ole vaikutusta kaukomaisemaan. Rissalanlammen suuntaan alue ei näy väliin jäävän mäen takia. Valtatien ja kuntoradan suuntaan jätetään puustoa, jolloin näkyvyys ottoalueelle jää vähäiseksi.

20.04.2017

1.6 Lopuksi

Ottamissuunnitelman yhteyteen on laadittu yksityiskohtainen valmiussuunnitelma Laatanlammen pohjavesialueella toimittaessa. Suunnitelmassa on selvitetty yksityiskohtaisesti toimenpiteet alueella työskentelemiseen. Valmiussuunnitelman sisältö tullaan selvittämään kaikille alueella työskenteleville henkilöille ja henkilöt puolestaan varmistavat allekirjoituksellaan, että ovat ymmärtäneet valmiussuunnitelman sisällön ja siinä käsitellyt toimintaohjeet, ks. ottamissuunnitelma liite 10. Valmiussuunnitelmalla on tarkoituksena varmistaa, että kaikessa käytännön työssä otetaan huomioon alueen vaatimukset ja toisaalta varmistetaan alueella tehtävien pohjavedensuojelu- ja tarkkailutoimenpiteiden mahdollisimman hyvä vaikuttavuus pohjaveden puhtauden turvaamiseksi.

Ottamissuunnitelman laadinnassa harju-alue, sekä alueelle rakennettu valaistu ulkoilureitti on jätetty kokonaisuudessaan ottamisalueen ulkopuolelle ja ottaminen on rajattu koskemaan ainoastaan VT 9 puoleista kohtuullisen tasais- ta aluetta. Suunnittelun toiminnan päätyttyä alueelle muodostuu noin 7-8 metriä syvä loivareunainen painanne, nykyisen tasaisen maanpinnan sijaan. Näin suunnitellulla rajauksella maisemavaikutus rajautuvat itse ottamisalueelle ja sen välittömään läheisyyteen. Ottamisalueesta muodostuu toiminnan loputtua lähes vastaavanlainen painanne kun ottamisalueen luoteispuolella luonnontilaisesti muodostunut alimmalta tasoltaan noin + 87.00 oleva painannekin.

Edellä esitetty huomioon ottaen hakijan käsityksen mukaan hakemuksessa esitetty toiminta ei ole miltään osin ristiriidassa maa-aineslain 3 § mukaisten rajoitusten kanssa ja lupa tulee näin ollen myöntää hakemuksen mukaisesti.

Käsittely ympäristö- ja rakennuslautakunnassa 17.11.2016

Hakemuksesta valmisteltiin päätösesitys ympäristö- ja rakennuslautakuntaan 17.11.2016. Esitys oli, että lupaa ei myönnettäisi. Ympäristö- ja rakennuslautakunta päätöksellään 17.11.2016 § 108 palautti hakemuksen uudelleen valmisteltavaksi.

Uudelleen valmistelu / pyydetty lausunnot

Hakemuksen tultua uudelleen valmisteltavaksi pyydettiin hakemuksesta uudet lausunnot Pohjois-Savon ELY-keskukselta, Kuopion kaupungin strategiselta maankäytöltä (yleiskaavoitus) ja Kuopion Vesi Liikelaitokselta.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat –vastuualue on antanut 22.2.2017 päivätyn lausunnon, jossa todetaan seuraavasti:

Pohjois-Savon ELY-keskus on antanut asiasta lausunnon 31.5.2016. Lausun- nossa on todettu alueella vallitseva tilanne maankäytön osalta ja vaatimukset pohjaveden suojelun, tarkkailun ja jälkihoidon osalta.

20.04.2017

Alueen maankäytön suunnittelutilanne sekä suojellut arvot

Pohjois-Savon maakuntakaavassa alue on osoitettu kuuluvan Laatanlammen 1- luokan pohjavesialueelle sekä MY -alueelle. Kaavaselostuksen mukaan MY-alueella tarkoitetaan aluetta, jolla maa-ainesten otosta ilmeisesti aina aiheutuisi maa-ainelain 3 § vastaisia seurauksia. Alueella on voimassa Itä-Riistavesi - Melalahti yleiskaava, jonka m- ja MU -alueelle toiminta sijoittuu. Yleiskaavan m -merkintään liittyvän rakentamisrajoituksen mukaan kyseessä on alueen osa, joka RakL 31 §:n nojalla tulee säilyttää rakentamattomana siten, että uudet rakennuspaikat ja muu kuin maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen tilakohtaisesti sijoitetaan tilan muille osille tarvittaessa taajasaatusta muodostamalla. Kaavan MU -merkinnän mukaan alue on, naa- ja metsätalousalue, jolla on ympäristöarvoja ja ulkoilukäyttöä. Kaavan m-merkinnällä osoitetuilla MU-alueen osalla on voimassa yleiskaavamääräys, joka kuuluu: Alueella on voimassa RakL 124 a §:n mukainen toimenpidekielto. Lupaa ei kuitenkaan tarvita metsänhoito- toimenpiteille, joissa avohakkuu suoritetaan siten, että muodostuvan yhtenäisen hakkuuaukion koko on tilakohtaisesti enintään 3 ha ja rantavyöhykkeellä hakkuuaukion ja rannan väliin jätetään riittävä, vähintään 20 metriä leveä suojapuusto. Hankealue jää myös yleiskaavan pohjavesialuerajauksen (pv) sisäpuolelle. Tällaiselle alueelle ei kaavamääräysten mukaan saa sijoittaa sellaisia laitoksia, rakenteita tai toimintoja, jotka saattavat aiheuttaa pohjavesien muuttumista tai pilaantumista. Alueelle kohdistuvan maankäyttömääräyksen mukaan alueella on voimassa RakL 124 a §:n mukainen toimenpidekielto pohjavesien suojelemiseksi. Lupaa ei kuitenkaan tarvita vedenhankintaan liittyviin toimenpiteisiin. Lupaa ei kaavamääräyksen mukaan tarvita myöskään metsänhoitotoimenpiteille, mikäli toimenpide ei sisällä maapohjan käsittelyä tai maa pohjan käsittelyä on laikutus, äestys tai muu vastaava kevyt maanmuokkausmenetelmä. Haetun maa-ainesten ottoalueen pohjoispuolella on yleiskaavan suojeluvaraus (SL-1). Alueella ei ole asemakaavaa.

Pohjaveden suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittamiseen tähtäävässä POSKI-pro jektissa toiminta-alue on määritetty harjuluontoluokituksen alueelle Kanahauto-Vaaru, hiekka- ja soramuodostuma, jolla on erityisiä maisema- ja luonnonarvoja. POSKI-projektissa tehty luokitus maa-ainelain 3 §:n kannalta tarkoittaa: Ei maa-ainesten ottoa; Hyvin merkittäviä tai merkittäviä luonto- ja maisematekijöitä, pohjavedenottamo, suuri tai kohtalainen vahingollisten muutosten mahdollisuus. Lisäksi projektissa on arvioitu alueen olevan maakunnallisesti arvokas ja maa-ainesten ottoon soveltumaton. Toiminta-alueen luoteisrajasta on lähimmälle Melalahden vedenottamon kaivolle matkaa noin 400 metriä. 2016 hyväksytyssä Kuopion kaupungin pohjavesialueiden suojelu- suunnitelmassa todetaan toimenpide-ehdotuksena/toimintasuosituksena seuraavaa: Laatanlammen pohjavesialueella voimassa olevan yleiskaavan mukaisten maa-ainesten ottoon varattujen alueiden ulkopuolelle ei tule avata uusia ottoalueita.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen kannanotto

Pohjois-Savon ELY-keskuksen katsoo, että haetulle maa-ainesuovalle ei ole edellä esitetyn selvityksen perusteella maa-ainelaisissa säädettyjä edellytyksiä. Haettua ottamisaluetta koskevien kaavamääräysten perusteella puheena oleva alue on alueen pohjavesi-, luonto-, maisema- ja virkistyskäyttöarvojen vuoksi haluttu jättää rakentamiselta ja muilta näiden arvojen kannalta haitallisilta toiminnoilta vapaaksi. Myös kaavan voimaantumisen jälkeen tehdyt selvitykset tukevat tätä ratkaisua. Uusia maa-ainestenotto-alueita ei tällaiselle alueelle tule avata. ELY-keskuksen käsityksen mukaan maa-ainesten ottaminen hae-

20.04.2017

tulta alueelta vaikeuttaisi kaavamerkinnyt ja -määräykset huomioon ottaen MAL 3.2 §:ssä tarkoitettulla tavalla alueen käyttämistä voimassa olevassa oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa varattuun tarkoitukseen. Edellä mainittujen, alueen luonto- ja maisematekijöitä ja pohjaveden suojeluun liittyviä intressejä koskevien selvitysten perusteella ELY-keskus toteaa käsityksensä, että hakemuksen mukainen maa-ainesten ottaminen aiheuttaisi ilmeisesti muutokin maa-ainelain 3 §:ssä kiellettyjä seurauksia.

Kuopion Strateginen maankäyttö (yleiskaavoitus) on 23.2.2017 uusinnut 17.6.2016 antamansa lausunnon.

Kuopion Vesi Liikelaitos on antanut seuraavan 20.2.2017 päivätyn lausunnon:

9.6.2016 annetun lausunnon täydentäminen

Kuopion Vesi on tuonut ko. hakemusasiaan liittyen esille vedenhankinnan turvaamisen näkökulmasta keskeiset näkemyksensä perusteluineen jo edellisessä launnossaan, johon Kuopion Vesi asiassa laajemmalti viittaa.

Kuopion Vesi toteaa asiassa edelleenkin tärkeimpänä näkemyksensä, että hakemuksen mukaista maa-ainesten ottolupaa ei tule myöntää. Suunniteltu ottotoiminta voi aiheuttaa merkittävän riskin Melalahden taajaman ja sitä ympäröivien vesiosuuskuntien alueiden vedenhankinnalle. Melalahden taajamassa asuu noin 800 asukasta ja osuuskuntien alueilla on n. 420 taloutta. Em. alueilla asuu yhteensä n. 2000 asukasta. Ko. alueiden vedenhankinta on tällä hetkellä yksinomaan Melalahden vedenottamon varassa, sillä varavesijohtoyhteyttä muualta ei ole. Vedenottamo sijoittuu lähimmillään suunnitellusta maa-ainesten ottoalueesta noin 400 metrin etäisyydelle ja pohjaveden päävirtaussuunta on ottoalueelta vedenottamolle päin. Maa-ainesten ottotoiminnan sijoittaminen voimassa olevan yleiskaavan vastaisesti suunniteltuun paikkaan lisäisi Melalahden alueen vedenhankinnan riskejä huomattavasti.

Muilta osin Kuopion Vesi viittaa asiassa edelliseen lausuntoonsa.

Uudelleen valmistelu / hakijan vastine

Hakija on antanut seuraavan 15.3.2017 päivätyn vastineen:

Lemminkäinen Infra Oy (hakija) vastaa yhteisesti annettuihin lausuntoihin. Ottamistoiminnan suunnittelun osalta hakija viittaa ottamissuunnitelmaan liitteinen sekä vastineessaan 21.7.2016 esittämäänsä.

Hakija toteaa, että ottaminen on järjestettävissä ottamissuunnitelma ja annetavat lupamääräykset huomioiden siten, että maa-ainelain mukaiset luvanmyöntämisedellytykset täyttyvät.

Ottamissuunnitelman yhteyteen on laadittu yksityiskohtainen valmiussuunnitelma Laatanlammen pohjavesialueella toimittaessa. Suunnitelmassa on selvi-

20.04.2017

tetty yksityiskohtaisesti toimenpiteet alueella työskentelemiseen. Valmiussuunnitelman sisältö tullaan selvittämään kaikille alueella työskenteleville henkilöille ja henkilöt puolestaan varmistavat allekirjoituksellaan, että ovat ymmärtäneet valmiussuunnitelman sisällön ja siinä käsitellyt toimintaohjeet. Valmiussuunnitelmalla on tarkoituksena varmistaa, että kaikessa käytännön työssä otetaan huomioon alueen vaatimukset ja toisaalta varmistetaan alueella tehtävien pohjavedensuojelu- ja tarkkailutoimenpiteiden mahdollisimman hyvä vaikuttavuus pohjaveden puhtauden turvaamiseksi.

Ottamissuunnitelman laadinnassa harjualue sekä alueelle rakennettu valaistu ulkoilureitti on jätetty kokonaisuudessaan ottamisalueen ulkopuolelle. Ottaminen on rajattu koskemaan ainoastaan VT 9 puoleista kohtuullisen tasaista aluetta. Suunnitellun toiminnan päätyttyä alueelle muodostuu noin 7-8 metriä syvä loivareunainen painanne, nykyisen tasaisen maanpinnan sijaan. Näin suunnitellulla rajauksella maisemavaikutukset rajautuvat itse ottamisalueelle ja sen välittömään läheisyyteen. Ottamisalueesta muodostuu toiminnan loputtua lähes vastaavanlainen painanne kuin ottamisalueen luoteispuolella luonnontilaisesti muodostunut, alimmalta tasoltaan noin + 87.00 oleva painanne. Siten ottotoiminta ei turmele kaupunki- tai maisemakuvaa. Hakija toteaa edelleen, että MRL:n 128 §:n mukaista toimenpiderajoitusta ei sovelleta sellaiseen maa-ainesten ottamiseen, johon tarvitaan maa-aineslaissa tarkoitettu lupa.

Edellä esitetty huomioiden ottaminen ei vaikeuta alueen käyttämistä kaavan mukaiseen käyttöön oton aikana tai sen jälkeen. Luvanmyöntämisedellytykset ovat siten olemassa.

Katselmus

Alueella on pidetty maastokatselmus 19.5.2016 (Jouni Hoffren).

Vaikutusten arviointi

-

Esitys

Lemminkäinen Infra Oy:lle ei myönnetä maa-aineslain mukaista lupaa maa-ainesten ottamiseen.

Ottamissuunnitelman tarkastamisesta peritään vahvistetun taksan mukaisesti 2 617,50 euroa sekä kuulutuskulut Kuopion Kaupunkilehdessä 305,66 euroa (sis. alv 24%).

Perustelut

Hakemuksen mukainen ottamisalue on Riistaveden yleiskaavan mukaista MU-aluetta (maa- ja metsätalousalue, jolla on ympäristöarvoja ja ulkoilukäyttöä). Ottamisaluetta koskevien kaavamääräysten perusteella alue on pohjavesi-, luonto-, maisema- ja virkistyskäyttöarvojen vuoksi haluttu jättää rakentamiselta ja muilta näiden arvojen kannalta haitallisilta toiminnoilta vapaaksi.

Alueelta ei ole otettu aiemmin maa-aineksia. Alueella useita vuosia jatkuva maa-ainesten ottamistoiminta ja siitä aiheutuvat haitalliset vaikutukset ovat ristiriidassa kaavamerkinnän kanssa ja siten vaikeuttaa merkittävästi alueelle

20.04.2017

yleiskaavassa osoitettua ulkoilukäyttöä ja heikentää huomattavasti alueen ympäristöarvoja.

Laatanvaaru on läheisen Melalahden taajaman asukkaiden merkittävä lähivirkistysalue. Hakemuksen mukaisen ottamisalueen välittömässä läheisyydessä on sekä kesä- että talviaikaan käytetty valaistu ulkoiluväylä, jolla on Melalahden ainoa valaistu hiihtolatu. Yksi ladun merkittävimmistä käyttäjäryhmistä on Melalahden koulun oppilaat. Lisäksi Laatanvaarun harjualue, hakemuksen kohteena oleva alue mukaan lukien, on myös muuhun ulkoiluun ja virkistykseen, kuten marjastukseen ja sienestykseen aktiivisesti käytetty alue.

Kuopion seudun maakuntakaavassa hakemuksen kohteena oleva alue on MY- aluetta (Maa- ja metsätalousaluevaltainen alue, jolla ympäristöarvoja) sekä ge- aluetta (Arvokas harju- tai kallioalue). Myös Riistaveden yleiskaavassa alueelle osoitetun käytön (MU) mukaan alueella on ympäristöarvoja. Hakemuksen mukainen maa-ainesten ottamistoiminta kohdistuisi Laatanvaarun harjumuodostuman geologisesti valtaosin luonnontilassa säilyneeseen länsiosaan. Mikäli tällä alueella aloitettaisiin maa-ainesten ottaminen, heikentäisi se koko muodostuman arvoa, ja siitä aiheutuisi kauniin maisemakuvan turmeltumista.

Harjualueen Melalahden puoleisen pään ympäristö- ja ulkoiluarvojen säilyttämistä sekä pohjaveden suojelua on korostettu osoittamalla yleiskaavassa aiotusta ottoalueesta noin 600 metriä itään, MU alueeseen sisältyvänä osaluueena maa-ainesten ottoalue (eo). Kaavamääräyksen mukaan kyseessä on "Alueen osa, jolla voidaan sallia maa-ainesten ottaminen. Myönnettäessä lupa maa-ainesten ottamiselle tulee katsoa, että aluetta voidaan ottamisen päätyttyä käyttää yleiskaavassa osoitettuun tarkoitukseen".

Ottotoiminta voi vaarantaa pohjaveden laadun tai antoisuuden Laatanlammen vedenhankinnan kannalta tärkeällä pohjavesialueella sekä voi aiheuttaa merkittävän riskin Melalahden taajaman ja ympäröivien vesiosuuskuntien vedenhankinnan turvallisuudelle.

Vedenottamo sijoittuu lähimmillään suunnitellusta maa-ainesten ottoalueesta noin 400 metrin etäisyydelle ja pohjaveden päävirtaussuunta on ottoalueelta vedenottamolle päin. Melalahden taajamassa asuu noin 800 asukasta ja osuuskuntien alueilla on n. 420 taloutta. Edellä mainituilla alueilla asuu yhteensä n. 2000 asukasta. Kyseisten alueiden vedenhankinta on tällä hetkellä yksinomaan Melalahden vedenottamon varassa, sillä varavesijohtoyhteyttä muualta ei ole. Nykyisen vedenottamon molemmat kaivot myös sijoittuvat hyvin lähekkäin ja tällä hetkellä vain toinen kaivo on käytössä, koska toisen kaivon rauta- ja mangaanipitoisuus on korkea.

Lisäksi Kuopion kaupunginhallitus on sitoutunut päätöksellään pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaan (Pohjavesialueiden suojelusuunnitelma yleinen osa ja pohjavesialuekohtainen Laatanlampi 0829701, hyväksytty kaupungin hallituksessa 11.1.2016 § 8). Suojelusuunnitelmassa todetaan riskikohtaisena toimintasuosituksena koskien maa-ainesten ottoa seuraavaa: Pohjavesialueille sijoittuville, luonnontilaisina säilyneille, harjukokonaisuuksille ei avata uusia luvanvaraisia maa-ainesten ottoalueita. Laatanlammen pohjavesialueella voimassa olevan yleiskaavan mukaisten maa-ainesten ottoon varattujen alueiden ulkopuolelle ei tule avata uusia ottoalueita.

20.04.2017

Edelleen maakuntakaavassa sekä yleiskaavassa osoitettujen aluevarausten lisäksi POSKI-projektissa alue on määritetty harjuluontoluokituksen alueelle Kanahauto-Vaaru, hiekka- ja soramuodostuma, jolla on erityisiä maisema- ja luonnonarvoja. POSKI-projektissa tehty luokitus maa-ainelain 3 §:n kannalta tarkoittaa: Ei maa-ainesten ottoa; Hyvin merkittäviä tai merkittäviä luonto- ja maisematekijöitä, pohjavedenottamo, suuri tai kohtalainen vahingollisten muutosten mahdollisuus. Lisäksi projektissa on arvioitu alueen olevan maakunnallisesti arvokas ja maa-ainesten ottoon soveltumaton.

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen ja uudelleen harkittuna hakemuksen mukaisesta ottamistoiminnasta aiheutuisi maa-ainelain 3 §:ssä kiellettyjä seurauksia ja vaikeuttaisi kaavamerkinnet ja -määräykset huomioon ottaen maa-ainelain 3.2 §:ssä tarkoitettulla tavalla alueen käyttämistä voimassa olevassa oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa varattuun tarkoitukseen. Näin ollen edellytyksiä maa-ainestiluvan myöntämisen ei ole olemassa.

Sovelletut oikeus- ja viranomaisohjeet

Maa-ainelaki 1, 3–7, 10–13 a, 16 b, 19–21, 23, 23 a §
Valtioneuvoston asetus maa-ainesten ottamisesta 1–4, 6–9 §
Valtioneuvoston asetus kaivannaisjätteistä (190/2013)
Kuopion kaupunki, maa-ainestiluvia ja maisematyölupia koskeva taksa (ympäristö- ja rakennuslautakunta 16.6.2016 § 48)

Toimivalta	Palvelualueiden johtosäännön 2 luku, 7 §, kohta 9
Muutoksenhaku	Tähän päätökseen voi hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.
Viiteaineisto	* sijaintikartta yleiskaavaote
	Valmistelija Jouni Hoffren puh. +358 44 718 2186 etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus Ympäristöjohtaja Tanja Leppänen
Lautakunta hyväksyy edellä mainitun esityksen.

Päätös Lautakunta yksimielisesti hyväksyi ympäristöjohtajan päätösehdotuksen.

